

DOI: <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-36>

УДК (UDC): 37.035.6

А. В. БЕРЕЖНА,

аспірантка

e-mail: [berezhaanastasiia27@gmail.com](mailto:berezhnaanastasiia27@gmail.com) ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2515-5302>

Комунальний заклад

«Харківська-гуманітарно педагогічна академія» Харківської обласної ради,

вул. Шота Руставелі 7, м. Харків, 61000, Україна

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Стаття присвячена дослідженню ролі волонтерської діяльності у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів. У ній підкреслюється важливість формування в педагогів компетенцій, які виходять за межі традиційних знань, зокрема соціальної відповідальності, емпатії, толерантності та громадянської активності. Зазначено зв'язок волонтерства з патріотичним вихованням, зокрема його значення у формуванні національної свідомості та готовності майбутніх учителів сприяти гармонійному розвитку учнів. У статті розглядаються функції волонтерської діяльності, такі як соціалізаційна, навчальна та професійна. Наголошується, що участь у волонтерських проєктах надає майбутнім педагогам можливість набути практичних навичок, удосконалити комунікаційні здібності та сформувати позитивний імідж професії вчителя. Окрему увагу приділено впровадженню волонтерства в навчальний процес, що включає створення студентських волонтерських центрів, організацію тренінгів, майстер-класів, а також інтеграцію соціальної активності у педагогічну практику. Також акцентується на необхідності системного підходу до організації волонтерської діяльності у закладах вищої освіти. Це передбачає створення інфраструктури, наставництво з боку викладачів і розробку методичних матеріалів для максимального залучення студентів до суспільно корисної роботи. Зроблено висновок, що волонтерська діяльність є ключовим компонентом сучасної педагогічної освіти. Вона сприяє формуванню конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно виконувати свої професійні обов'язки та відповідати викликам сучасної освіти, водночас підвищуючи якість навчального середовища.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: волонтерство, волонтерська діяльність, національно-патріотичне виховання, професійна підготовка учителів початкових класів.

Як цитувати: Бережна А. В. Волонтерська діяльність як складова професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2025. Вип. 84. С. 414-422. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-36>

In cites: Berezhna A. V. (2025). Volunteer activity as a component of professional training for future primary school teachers. *Problems of Engineering Pedagogic Education*, (84), 414-422. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-36> (in Ukrainian)

© Бережна А. В., 2025

[Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Постановка проблеми

Сучасний світ ставить перед освітою нові виклики, які вимагають від майбутніх педагогів не лише глибоких знань у своїй предметній галузі, а й широкого спектру компетентностей, що дозволяють формувати всебічно розвинену особистість учня. Серед таких компетентностей особливе місце посідає громадянська активність, яка проявляється в участі в соціальних проєктах, волонтерській діяльності та інших формах громадської участі. Згідно з Концепцією національно-патріотичного виховання в освітній системі України, волонтерська діяльність виступає однією з форм патріотичного виховання та є важливим інструментом для розвитку патріотичних якостей особистості [11]. Тому постає проблема аналізу сучасних методів формування національно-патріотичного виховання в майбутніх учителів початкових класів.

Така актуальність зумовлена багатьма чинниками. Серед яких можна виділити такі: зміни в суспільстві, що несе із собою глобалізація, інформатизація, зростання соціальної нерівності. Усе це вимагає від нового покоління вчителів не лише передавати знання, але й виховувати відповідальних громадян, здатних до співпраці, толерантності та активної життєвої позиції. Постійний розвиток волонтерського руху, що став невід'ємною частиною сучасного суспільства, відкриваючи перед молодими людьми широкі можливості для самореалізації, розвитку соціальних навичок та формування громадянської позиції. А також спостерігається недостатність досліджень на цю тематику. Незважаючи на зростаючу роль волонтерства в суспільстві, питання його впливу на формування професійної компетентності майбутніх учителів

початкових класів залишається недостатньо дослідженим.

На думку О. Акімової, сьогоденний стан вищої освіти в Україні вимагає постійного вдосконалення процесу підготовки педагогічних кадрів. Особливу увагу слід приділити підвищенню якості професійної підготовки майбутніх учителів, зокрема, через створення умов для їхнього професійного та особистісного зростання [1, с.23].

Проблема дослідження полягає в тому, що, незважаючи на значну роль волонтерської діяльності у формуванні особистості, її потенціал для розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів початкових класів до кінця не реалізований.

Важливим є дослідити, яким чином волонтерська діяльність може сприяти формуванню в майбутніх учителів таких важливих якостей, як емпатія, толерантність, відповідальність, ініціативність. А також як організувати волонтерську діяльність у педагогічних закладах так, щоб вона стала невід'ємною частиною навчального процесу. Та які бар'єри можуть виникати при залученні студентів педагогічних спеціальностей до волонтерської діяльності та як їх подолати.

Актуальність цієї проблеми обумовлюється також зростаючою потребою в учителях, які здатні не лише навчати, але й ефективно взаємодіяти з учнями, батьками та суспільством загалом. Таким чином, постає необхідність систематизації знань про роль і місце волонтерської діяльності в професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів, визначення її основних функцій, принципів організації та ефективних методів інтеграції в навчальний процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання «волонтерства» та «волонтерської діяльності» досліджували багато науковців сьогодення. Теоретичні засади волонтерської діяльності зазначили Г.Бреславська, П.Горінов, Р.Драпушко. О.Карпенко, С.Гулько, Т.Лях, а також Є.Ковтун у своїх публікаціях акцентували увагу на значенні волонтерської діяльності

у формуванні соціальної активності громади; В.Репко, В.Одарченко, Н.Бондаренко, О.Акімова, О.Кузнецова, С.Косянчук визначили шляхи та засоби впровадження волонтерської діяльності в концепції національно-патріотичного виховання.

Постановка завдання

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальному дослідженні ролі волонтерської діяльності у

формуванні професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу

Волонтерська діяльність є багатогранним явищем, яке виходить за межі традиційного розуміння благодійності. Це активна громадянська позиція, що передбачає добровільну участь у соціальних проєктах, спрямованих на вирішення актуальних проблем суспільства. Для майбутніх учителів волонтерство – це не лише можливість надати допомогу іншим, але й унікальний шанс для власного розвитку, формування професійних компетентностей та набуття цінного досвіду. Участь у волонтерській діяльності дозволяє майбутнім педагогам здобути безцінний досвід вирішення соціальних проблем, розвивати особистісні якості, що сприяють професійному зростанню, та формувати позитивний імідж професії вчителя у суспільстві.

На думку вчених, волонтерство, «окрім своєї незамінної ролі у підтримці громадських і благодійних ініціатив та здійсненні суспільного контролю, є важливим каталізатором розвитку особистості. Долучаючись до волонтерської діяльності, людина отримує унікальний досвід, вчиться співпрацювати, знаходити нестандартні рішення та відчуває радість від допомоги іншим. Цей процес сприяє самопізнанню, підвищенню самооцінки та формуванню відповідального й свідомого громадянина» [8].

Визначаємо поняття «волонтерство» та «волонтерська діяльність», спираючись на статтю 1 Закону України «Про волонтерську діяльність». Волонтерство – це активна громадянська позиція, яка проявляється у добровільній участі у вирішенні соціальних проблем.

Волонтерська діяльність – це активна громадянська позиція, яка спрямована на вирішення соціальних проблем. Це широкий спектр добровільних ініціатив, спрямованих на допомогу людям, тваринам, довкіллю та суспільству загалом [15].

Як зазначають Н. Бондаренко, С. Косянчук, «національно-патріотичне виховання має на меті допомогти людині

усвідомити свою національну приналежність, відчувати себе частиною українського народу та виховати готовність сумлінно виконувати свій громадянський обов'язок, проявляти мужність, витримку та сміливість» [3].

Отже, волонтерська діяльність відіграє важливу роль у національно-патріотичному вихованні, адже вона є практичним втіленням багатьох його складових. волонтерство є не просто допомогою іншим, а й ефективним інструментом формування свідомого громадянина-патріота, який не на словах, а на ділі піклується про свою країну та її майбутнє.

О. Акімової та О. Кузнецової, зазначають, що «саме на плечі освітян лягає важлива місія – втілювати засади української освіти, серед яких особливе місце посідає національно-патріотичне виховання. Забезпечуючи доступність та інклюзивність освіти для кожної дитини, створюючи рівні умови для розкриття її потенціалу, керуючись принципами гуманізму та толерантності, педагоги мають першочергове завдання – прищепити молодим українцям любов до Батьківщини». Щоб ефективно реалізувати згадані освітні принципи, вчитель початкових класів повинен володіти високим рівнем професійної майстерності в організації та здійсненні своєї роботи. А також керуватись у своїй діяльності засадами Концепції «Нова українська школа» [2].

Волонтерська діяльність має значний вплив на формування емоційного інтелекту в майбутніх педагогів, що є однією з основних наскрізних компетентностей у рамках Нової української школи. Ці вміння допомагають забезпечити позитивне освітнє середовище, необхідне для успішної професійної діяльності вчителя [10].

На думку Найда І. В., «сім'я та освітні заклади мають найвагоміший вплив на формування патріотичних почуттів у молоді. Завдяки прикладу волонтерської

діяльності педагогів і батьків у молодого покоління розвивається повага і відповідальне ставлення до своєї держави. У них з'являється соціально значуща ініціативність і готовність присвячувати свій вільний час на благо України» [13, с.217]. Тому важливим є включення в процес професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів використання засобів волонтерської діяльності.

Як зазначає Височенко М. О., «основою сучасного національно-патріотичного виховання є Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, ухвалена у 2015 році, а також Стратегія національно-патріотичного виховання, затверджена у 2019 році. Ці нормативні акти визначають ключові цілі виховання нового покоління українців, зокрема формування національної ідентичності, розвиток патріотичних почуттів, готовності захищати державу та становлення активної громадянської позиції» [5].

Н. Калита та М. Панюк сверджують, що «концепція національно-патріотичного виховання розглядає патріотизм як невід'ємну частину формування національної свідомості. Її головна мета - виховати самостійну особистість, справжнього патріота України, який усвідомлює свої громадянські права та обов'язки, а також шанує культурну спадщину свого народу» [9].

Спираючись на ці документи, робимо висновок, що використання засобів волонтерської діяльності є доцільним при формуванні національних почуттів особистості та її громадянської позиції.

На думку П. Горінова та Р. Драпушко, в основі волонтерства «лежать фундаментальні принципи, які визначають його суть та цінність. Перш за все, це абсолютна добровільність – ніхто не може бути примушений до волонтерської роботи, це завжди особистий вибір серця. Далі йде безкорисливість – волонтери віддають свій час та зусилля безоплатно, керуючись виключно бажанням допомогти. Принцип гуманності є центральним, адже волонтерство спрямоване на підтримку та добробут інших». Розуміння та прийняття цих принципів має надзвичайне значення для майбутніх учителів початкових класів. Адже їхня майбутня професійна діяльність

також значною мірою ґрунтуватиметься на схожих засадах [6].

Таким чином, усвідомлення та практичне застосування цих волонтерських принципів вже зараз готує майбутніх учителів початкових класів до ефективної, етичної та гуманної педагогічної діяльності, формуючи в них важливі професійні якості.

Ми погоджуємось з Г. Бреславською, що «сьогодні волонтерство стало значним громадським явищем, яке може частково замінювати роботу державних соціальних служб. Воно охоплює різноманітні сфери діяльності та допомагає у розв'язанні важливих для суспільства питань» [4]. Тому залучення майбутніх учителів початкових класів до волонтерської діяльності є надзвичайно цінним і важливим елементом їхньої професійної підготовки.

Волонтерська діяльність як складова професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів передбачає виконання низки функцій, що сприяють розвитку їхніх особистісних і професійних якостей. Однією з ключових функцій є соціалізаційна, яка забезпечує залучення студентів до активної взаємодії із соціумом, що дозволяє їм краще розуміти соціальні проблеми та шляхи їх вирішення. Участь у волонтерських проєктах сприяє формуванню навичок міжособистісної комунікації, розвитку емпатії, толерантності та відповідальності.

Навчальна функція волонтерської діяльності реалізується через створення умов для практичного застосування знань, отриманих у процесі вивчення педагогічних дисциплін. Наприклад, майбутні вчителі початкових класів можуть організовувати заняття для дітей із соціально незахищених категорій, проводити розвивальні ігри, допомагати в підготовці до шкільного навчання. Це дозволяє їм не лише закріплювати теоретичний матеріал, але й удосконалювати педагогічні навички.

Професійна функція волонтерства пов'язана з можливістю здобути досвід роботи в реальних умовах, які часто виходять за межі традиційного навчального процесу. Завдяки цьому майбутні педагоги можуть оцінити свої сильні та слабкі сторони, визначити напрями подальшого розвитку та вдосконалення. Крім того, волонтерська діяльність сприяє формуванню позитивної мотивації до

професійної діяльності та розумінню важливості їхньої ролі в житті дітей.

На думку Л. Петришин та В. Кульчицького, «справжній патріотизм проявляється не лише в словах, а й у конкретних діях. Саме тому багато молодих людей беруть участь у різноманітній безоплатній роботі, щоб принести користь своїй громаді та країні. Волонтерство, як активна форма суспільної діяльності, є важливим фундаментом для формування та розвитку громадянського суспільства» [14].

Виходячи з цього, інтеграція волонтерської діяльності в навчальний процес може здійснюватися через різні форми: організацію студентських волонтерських центрів, участь у благодійних акціях, створення спільних проєктів із громадськими організаціями. Важливим є також залучення студентів до волонтерських заходів у рамках педагогічної практики, що дозволяє їм поєднувати навчання із суспільно-корисною діяльністю.

Системний підхід до організації волонтерської діяльності в закладах вищої освіти включає створення відповідної інфраструктури, розробку навчально-методичних матеріалів, забезпечення наставництва з боку викладачів. Це дозволяє максимально ефективно інтегрувати волонтерську діяльність у професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів та підвищити її результативність.

Як зазначають науковці, що «студенти можуть займатися різними видами волонтерства, відповідно до своїх інтересів та вмінь. Вони можуть обирати такі напрямки волонтерської роботи, як екологічне волонтерство, культурне, освітнє, медичне, соціальне: допомога людям, які цього потребують. Кожен студент обирає те, що йому до вподоби та де він може бути корисним» [12, с.68].

Виходячи з цих досліджень, визначаємо типи волонтерських проєктів саме для майбутніх учителів початкових класів:

- освітні проєкти. Що полягають у проведенні занять з дітьми з особливими потребами, підготовка навчальних матеріалів, організація дозвілля для дітей з малозабезпечених сімей;

- соціальні проєкти. Що можуть

- включати допомогу людям похилого віку, участь у благодійних акціях, організація екологічних заходів;

- культурні проєкти. Такі, як організація культурних заходів, збереження культурної спадщини.

Досвід закладів вищої освіти свідчить про те, що найбільш ефективними формами волонтерської діяльності є ті, які поєднують навчання з активною соціальною взаємодією. Наприклад, участь у проєктах, спрямованих на допомогу дітям із особливими освітніми потребами, дозволяє студентам не лише краще зрозуміти специфіку роботи з такими дітьми, але й розвинути важливі професійні якості, як-от терпіння, увага до деталей і здатність адаптувати педагогічні методики до індивідуальних потреб учнів.

У результаті проведеного аналізу дослідження, виявлено «необхідність належного навчання та підготовки студентів до волонтерської діяльності. Заклади вищої освіти мають організовувати спеціальні курси та практикуми, які розвивають у студентів навички, потрібні для волонтерської діяльності, такі як спілкування, лідерство» [12, с. 68].

І з цього робимо висновок, що важливим аспектом є організація тренінгів і майстер-класів для майбутніх учителів початкових класів, спрямованих на розвиток лідерських навичок, управління проєктами та ефективної комунікації. Такі заходи сприяють не лише успішному виконанню волонтерських завдань, але й формуванню ключових компетентностей, необхідних для професійної діяльності вчителя в умовах сучасного освітнього середовища.

Одарченко В. стверджує, що українська освіта прагне до створення умов для розвитку кожної особистості, забезпечуючи їй можливість реалізувати свій потенціал, сформувати власну систему цінностей та стати активним членом суспільства [16, с.159].

Крім того, залучення студентів до аналізу та рефлексії власного волонтерського досвіду є важливим елементом їхнього професійного становлення. Обговорення успіхів і викликів, з якими вони зіштовхнулися під час волонтерської роботи, дозволяє не лише глибше усвідомити отриманий досвід, але й

сформувати стратегії для подальшого вдосконалення своєї діяльності.

Поділяємо думку науковців, що «суть національно-патріотичного виховання полягає в тому, щоб сприяти зміцненню української держави як сили, що об'єднує суспільство, а також у формуванні патріотичних почуттів та утвердженні важливих для нашої нації цінностей» [7].

Таким чином, інтеграція волонтерської діяльності в систему національно-патріотичного виховання є надзвичайно важливою. Волонтерство не лише доповнює, а й підсилює традиційні методи національно-патріотичного виховання, роблячи його більш практичним, емоційно забарвленим та ефективним. Воно допомагає виховати не просто патріотів на словах, а активних, відповідальних та свідомих громадян,

готових діяти на благо своєї країни.

Виділяємо такі переваги інтеграції волонтерської діяльності в професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів: збільшення мотивації до навчання, розвиток практичних навичок, формування цілісної особистості, підвищення престижу професії вчителя.

Таким чином, волонтерська діяльність як складова професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів є багатограним процесом, що охоплює розвиток особистісних якостей, професійних компетентностей та активної соціальної позиції. Ефективна інтеграція волонтерської діяльності в навчальний процес сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних відповідати викликам сучасної освіти.

Висновки

Волонтерська діяльність є важливим елементом професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, сприяючи розвитку їхньої соціальної відповідальності, емпатії та комунікативних навичок. Вона створює умови для гармонійного поєднання теоретичних знань і практичних умінь, допомагаючи студентам закріпити педагогічні навички в реальних умовах.

Інтеграція волонтерської діяльності в навчальний процес закладів вищої освіти вимагає системного підходу, що включає створення відповідної інфраструктури, розробку методичних матеріалів та забезпечення наставництва. Це дозволяє підвищити ефективність навчального

процесу та сприяє формуванню у студентів готовності до виконання професійних обов'язків.

Участь у волонтерських проєктах дозволяє майбутнім учителям отримати безцінний досвід роботи з різними категоріями дітей, вирішення соціальних проблем і побудови ефективної комунікації. Це сприяє їхньому професійному зростанню та формуванню позитивного ставлення до педагогічної діяльності.

Таким чином, волонтерська діяльність є незамінним компонентом підготовки сучасних педагогів, що сприяє не лише їхньому професійному становленню, але й підвищенню якості освіти загалом.

Конфлікт інтересів

Автор заявляє, що конфлікту інтересів щодо публікації цього рукопису немає. Крім того, автор повністю дотримувався етичних норм, включаючи плагіат, фальсифікацію даних та подвійну публікацію.

Список використаної літератури

1. Акімова, О. М. Педагогічна деонтологія як компонент інклюзивної освіти майбутніх учителів початкових класів. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*. 2015. Вип. 1(38). С. 23-30. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/2740>
2. Акімова, О., Кузнецова, О. (2018). Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності за реалізації концепції «Нова українська школа». *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2018. Вип. 6(87). С. 15–22. URL: <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/252>
3. Бондаренко, Н. В., Косянчук, С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації [для вчителів, методистів, авторів програм і

- підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732103/1/BNV%20KSV%202022rek.pdf>
4. Бреславська, Г. Волонтерство як форма реалізації концепції національно-патріотичного виховання. *The 8 th International scientific and practical conference "Scientific research: modern challenges and future prospects"* (March 17-19, 2025). MDPC Publishing, Munich, Germany. 2025. Pp. 215-221. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2025/03/SCIENTIFIC-RESEARCH-MODERN-CHALLENGES-AND-FUTURE-PROSPECTS-17-19.03.25.pdf#page=215>
 5. Височенко, М. О. Національно-патріотичне виховання у вимірі сучасності. Ізмаїл, 2024. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/2246>.
 6. Горінов, П. В., Драпушко, Р. Г. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39498>
 7. Грищенко, С. В., Ілішова, О. М., Єфімов, Д. В., Макогончук, Н. В. Проблема національно-патріотичного виховання. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44. Том 1. С. 119-123. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/1.24>
 8. Дзюбенко, І. А., Добридень, А. В., Макаруч В. В., Поліщук, О. А., Резніченко, І. Г. Національно-патріотичне виховання: від минулого до сьогодення: кол. моногр. Умань : Візаві, 2023. 260 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/16638>
 9. Калита, Н., Пантюк, М. Національно-патріотичне виховання учнів початкової школи. *Молодь і ринок*, 2021. № 10/196. С. 19-24. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.248333>
 10. Концепція нової української школи. 2016. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
 11. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: наказ МОН України № 527 від 6 червня 2022 року протокол №27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
 12. Лях, Т. Л., Лютий, В. П., Жуков, В. І. Волонтерська діяльність студентів як шлях до їхньої активної участі у суспільному житті громади. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 3. С. 68-76. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.10>
 13. Найда, І. В. (2023). Волонтерська діяльність молоді як прояв патріотичних почуттів: управлінський аспект. *Право та державне управління*. 2023. №1. С. 217-222. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.31>
 14. Петришин, Л., Кульчицький, В. Волонтерська діяльність у патріотичному вихованні учнівської молоді в умовах суспільних конфліктів. *Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja*. 2020. Вип. 2(26). С. 193-201. URL: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-7954d673-8ea7-425e-bc31-f30e949390b9>
 15. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про волонтерський рух»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. N 748-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2004-%D1%80#Text>
 16. Репко, І., Одарченко, В., Задорожня, Я. Гуманізація освітнього процесу в умовах воєнного стану: нормативний аспект. Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево: Вид-во МДУ, 2022. С. 159-160. URL: <http://repository.khpa.edu.ua/jspui/handle/123456789/3003>

Стаття надійшла до редакції 30.04.2025

Стаття рекомендована до друку 04.06.2025

A. V. BEREZHNA,

PhD student

e-mail: [berezhaanastasiia27@gmail.com](mailto:berezhnaanastasiia27@gmail.com) ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2515-5302>Municipal establishment "Kharkiv humanitarian-pedagogical academy" of Kharkiv regional council,
7 Shota Rustaveli St., Kharkiv, 61000, Ukraine**VOLUNTEER ACTIVITY AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING FOR
FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS**

The article is devoted to exploring the role of volunteer activities in the professional training of future primary school teachers. It emphasizes the importance of developing competencies in educators that go beyond traditional knowledge, such as social responsibility, empathy, tolerance, and civic engagement. The connection between volunteering and patriotic education is highlighted, particularly its significance in fostering national consciousness and preparing future teachers to contribute to the harmonious development of students. The article examines the functions of volunteer activities, including socialization, educational, and professional aspects. It is emphasized that participation in volunteer projects provides future educators with opportunities to acquire practical skills, enhance communication abilities, and build a positive image of the teaching profession. Special attention is given to integrating volunteering into the educational process, which involves the establishment of student volunteer centers, organization of training sessions, workshops, and the integration of social activities into teaching practice. The necessity of a systematic approach to organizing volunteer activities in higher education institutions is also emphasized. This includes the creation of infrastructure, mentorship from faculty, and the development of methodological materials to maximize student engagement in socially beneficial work. The article concludes that volunteer activities are a key component of modern pedagogical education. They contribute to the formation of competitive professionals capable of effectively fulfilling their professional duties and meeting the challenges of contemporary education while enhancing the quality of the educational environment.

KEY WORDS: *volunteering, volunteer activities, national patriotic education, professional training of primary school teachers.*

References

1. Akimova, O. (2015). Teaching ethics as a component of inclusive education of future primary school teachers. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*, 1(38), 23-30. <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/2740> (in Ukrainian).
2. Akimova, O., Kuznetsova, O. (2018). Formation of future primary school teachers readiness to professional activity in conditions of realization of the concept of "New ukrainian school". *Spirituality of a personality: Methodology, Theory and Practice*, 6(87), 15–22. <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/252> (in Ukrainian).
3. Bondarenko, N. V., Kosianchuk, S. V. (2022). National-patriotic education in the context of modern challenges: methodological recommendations [for teachers, methodologists, authors of programs and textbooks, scientists, lecturers, students of vocational and higher education institutions, managers, politicians], Kyiv, Fenix. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732103/1/BNV%20KSV%202022rek.pdf> (in Ukrainian).
4. Breslavskaya, H. (2025). 4. Volunteering as a form of implementing the concept of national-patriotic education. *The 8 th International scientific and practical conference "Scientific research: modern challenges and future prospects" (March 17-19, 2025)*, MDPC Publishing, Munich, Germany (Pp. 215-221). <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2025/03/SCIENTIFIC-RESEARCH-MODERN-CHALLENGES-AND-FUTURE-PROSPECTS-17-19.03.25.pdf#page=215> (in Ukrainian).
5. Vysochenko, M. O. (2024). Височенко, М. О. National-patriotic education in the dimension of modernity, Izmail. <http://hdl.handle.net/123456789/2246> (in Ukrainian).
6. Horinov, P. V., Drapushko, R. H. (2022). Volunteering in Ukraine: socio-legal research: monograph, Kyiv, State Institute of Family and Youth Policy. <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39498> (in Ukrainian).
7. Hryshchenko, S. V., Ilishova, O. M., Yefimov, D. V., Makohonchuk, N. V. (2022). The problem of national patriotic education. *Innovative Pedagogy*, 44(1), 119-123. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/1.24> (in Ukrainian).

8. Dziubenko, I. A., Dobryden, A. V., Makarchuk V. V., Polishchuk, O. A., Reznichenko, I. H. (2023). National-patriotic education: from the past to the present: a collection of monographs, Uman, Vizavi. <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/16638>
9. Kalyta, N., Pantyuk, M. (2021). National and patriotic education of primary schoolchildren. *Youth and market*, (10/196), 19-24. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.248333> (in Ukrainian).
10. The concept of a new Ukrainian school. (2016). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (in Ukrainian).
11. The concept of national-patriotic education in the education system of Ukraine: order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 527 of June 6, 2022, Protocol No. 27. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> (in Ukrainian).
12. Liakh, T., Liutyi, V., Zhukov, V. (2024). Volunteer activity of students as a way to their active participation in the social life of the community. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 68–76. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.10> (in Ukrainian).
13. Naida, I. V. (2023). Volunteer activity of youth as a manifestation of patriotic feelings: administrative aspect. *Law and Public Administration*, (1), 217-222. <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.31> (in Ukrainian).
14. Petryshyn, L., Kulchytskyi, V. (2020). Volunteering in patriotic education of students in conditions of social conflicts. *Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja*, 2(26), 193-201. <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-7954d673-8ea7-425e-bc31-f30e949390b9> (in Ukrainian).
15. On approval of the Concept of the draft Law of Ukraine “On Volunteer Movement”: order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 15, 2004 No. 748-r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2004-%D1%80#Text> (in Ukrainian).
16. Repko, I., Odarchenko, V., Zadorozhnia, Ya. (2022). Humanization of the educational process in conditions of martial law: normative aspect. *Modern trends in the development of science and education in conditions of deepening European integration processes: collection of abstracts of reports based on the materials of the II International Scientific and Practical Conference (May 12-13, 2022, Mukachevo)*, Mukachevo, Moscow State University Publishing House (pp. 159-160). <http://repository.khpa.edu.ua/jspui/handle/123456789/3003> (in Ukrainian).

The article was received by the editors 30.04.2025

The article is recommended for printing 04.06.2025